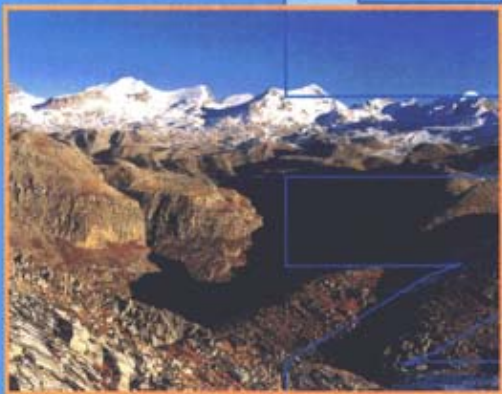

GREECE

Epirus

Mountain

MITSIKELI

Map 6/12

Scale 1:50.000

Greek National Tourism Organisation

ΠΙΝΔΟΣ

ΜΙΤΣΙΚΕΛΙ

Η οροσειρά της Πίνδου παρουσιάζεται σε μια σειρά 12 χαρτών:

- 1/12. Γράμμος.
- 2/12. Σμόλικας.
- 3/12. Βόιο.
- 4/12. Τύμφη (Γκαμήλα).
- 5/12. Λύγκος (Βασιλίτσα).
- 6/12. **Μπιτσκέλι**: Περιλαμβάνει το Μπιτσκέλι και τμήμα των Ζαγοροχωριών.
- 7/12. Μαυροβούνι.
- 8/12. Μετέωρα-Χάσια-Αντιχάσια.
- 9/12. Λάκμος (Περιστέρι).
- 10/12. Κόζιακας.
- 11/12. Αθαμανικά (Τζουμέρκα).
- 12/12. Άγραφα.

Η Βόρεια Πίνδος (χάρτες 1/12-6/12) αποτελεί τμήμα της πλέον βασικής οροσειράς της Ελλάδος με κατεύθυνση βορειοδυτική-νοτιοανατολική. Είναι ένα από τα ωραιότερα ορεινά συμπλέγματα της Ελλάδος, με πολλά δάση, πολυμορφία εδάφους, ένα υγιές οικοσύστημα, που διαθέτει και ένα σημαντικό αριθμό παραδοσιακών οικισμών.

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Το βουνό Μπιτσκέλι βρίσκεται βόρεια της πόλης των Ιωαννίνων, σε σχήμα μακρόστενο με κατεύθυνση Ανατολή-Δύση. Είναι βουνό γυμνό και δεσπόζει πάνω από τη λίμνη των Ιωαννίνων.

Η ψηλότερη κορυφή του είναι στα 1810m. Σημαντικές κορυφές είναι τα Καμίνα (1740m), η Γιαννικά (1614m), η Τσοούκα (1586m), η Γκούβα (1501m) και το Παλιοχώρι (1131m).

ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ-ΞΕΝΩΝΕΣ

Η οροσειρά της Βόρειας Πίνδου διαθέτει τρία ορειβατικά καταφύγια: το ένα βρίσκεται στο διάσελο της Αστράκας της Γκαμήλας, σε υψόμετρο 1950m. Χτίστηκε το 1964, ανακαινίστηκε το 2000, διαθέτει 50 κρεβάτια και νερό από δεξαμενή ομβρίων υδάτων, το δεύτερο βρίσκεται στο Μαυροβούνι, σε υψόμετρο 1920m. Χτίστηκε το 1996, διαθέτει 30 κρεβάτια και προσφέρεται ως βάση για εξορμήσεις προς τις δρακολίμενες Φλέγκα και το τρίτο βρίσκεται στο Μιτσικέλι σε υψόμετρο 1400m στη θέση Γκρεμισμένα Λιθάρια ή Βρύση Παλιοχώρι και διαθέτει 28 κρεβάτια. Απέχει 2 ώρες από το χωριό Λιγκιάδες (940m) και 2 ώρες από την ψηλότερη κορυφή 1810m.

Οργανωμένοι ξενώνες υπάρχουν στα χωριά: Μονοδένδρι, Πάπιγκο, Τσεπέλοβο, Πυρσόγιαννη, Σαμαρίνα, Περιβόλι, Σμίξη, Σκαμνέλι, Βωβούσα, Αγία Παρασκευή, Επταχώρι, Πεντάλοφο και Φιλιππαιοί. Το Μέτσοβο, τα Γρεβενά, η Καστοριά κι η Κόνιτσα διαθέτουν ξενοδοχεία. Στα χωριά Παλιοσέλι, Πάδες, Αγία Παρασκευή και στα περισσότερα Ζαγοροχώρια υπάρχουν ενοικιαζόμενα δωμάτια.

ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

Από ολόκληρη τη Βόρεια Πίνδο, αναρριχητικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η Γκαμήλα. Οι λοιποί σχηματισμοί, με εξαίρεση τον Όρλιακα, δεν παρουσιάζουν αναρριχητικό ενδιαφέρον.

Περιγράφεται κατωτέρω η ιστορία των αναρριχήσεων έως το 1965 στο σχηματισμό της Γκαμήλας, ο οποίος έχει συγκεντρώσει παγκόσμιο ενδιαφέρον με το φαράγγι του Βίκου, τη χαράδρα του Αώου ποταμού και τα σπήλαια Προβατίνα και Χάσμα του Έπους.

Το συγκρότημα της Γκαμήλας έχει να επιδείξει πλουσιότατο αναρριχητικό χρονικό με πολλές ενδιαφέρουσες διαδρομές Ελλήνων και ξένων αναρριχητών. Μεταξύ των τελευταίων συγκαταλέγονται κορυφαίοι της διεθνούς αναρρίχησης όπως: οι Guido Magnone, M. Zerf, Carl Proxant, Hans Hiltcher, Bruno Reinalter, Rudolf Canen κ.ά., οι οποίοι επισκέφτηκαν κατά καιρούς το συγκρότημα και μαζί με Έλληνες συναθλητές πραγματοποίησαν διάφορες διαδρομές.

Το 1964 έφτασε στην Γκαμήλα εξαμελής ομάδα επίλεκτων Ιταλών αναρριχητών, μελών του Club Alpino Accademico Italiano, οι οποίοι πραγματοποίησαν πέντε μεγάλες αναρριχήσεις στις διάφορες κορυφές, και δύο αναρριχήσεις τον επόμενο χρόνο.

Οι σημαντικότερες ορθοπλαγιές του σχηματισμού με ύψος 400-600m είναι της Αστράκας, της Γκαμήλας, της Γκαμήλας II και της Τσούκας Ρόσσας.

ΚΛΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ:

Γκαμήλα:

Κεντρικό πιλιέ (Magnone - Αντύπα), ED- 450m

Μπρόκων -Ιδοσίδη 400m ED.

Τσεκούρι, Β. Κόψη, TD- 350m

Γκαμήλα II:

Πανικός ED 350m,

Ψυχραιμία 450m, TD+.

Αστράκα:

Κόψη των Τριεστίνων 400m ED-.

Κόψη των χαμένων Συντρόφων 400 ED+ (VII-),

Πιλιέ της βροχής TD+ (VI).

Τσούκα Ρόσσα:

Αποστόλου- Μπουντόλα- Σπανούδη TD 450m

Χριστόφορος Μαρίνος ED (VII) 250m

Το ουρλιαχτό της Πεταλούδας ED 300m

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

● **Εθνικό Μονοπάτι Ο3:** Έχει ως αφετηρία το χωριό Κήποι και με γενικά νότια πορεία κατευθύνεται στα Ιωάννινα. Το μονοπάτι διέρχεται παράλληλα με τα ρέματα Λιθόστρωτο και Ντόβρης και οδηγεί στο χωριό Δικόρυφο (1000m). Από το χωριό ξεκινά ο ορειβάτης την ουσιαστική διάσχιση του βουνού Μιτσικέλι μέσω των τοποθεσιών Γιαννικά, Ποτίστρες, Αγία Παρασκευή, Λεύκες, Καμίνια, Άγιος Νικόλαος. Κατόπιν φθάνει στους δρόμους βόρεια του χωριού Λιγκιάδες και καταλήγει στο Πέραμα και στα Ιωάννινα.

Την περιοχή διασχίζει και ένα μικρό τμήμα του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού Ε6, νότια της Λίμνης των Ιωαννίνων, το οποίο έρχεται ανατολικά από την περιοχή του Μετοόβου και καταλήγει στην περιοχή της Δωδώνης.

● **Διαδρομή στο φαράγγι του Βίκου:** Το φαράγγι του Βίκου σχηματίζεται ανάμεσα στην Γκαμήλα και το βουνό Στούρος (1596m), το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι η βορινή επέκταση του όρους Μιτσικέλι. Το κυρίως φαράγγι αρχίζει από την περιοχή των χωριών Μονοδένδρι και Κουκούλι και ουσιαστικά τελειώνει στην περιοχή των χωριών Βίκος, Μεγάλο και Μικρό Πάπιγκο. Έχει κατεύθυνση από τα νοτιοανατολικά προς τα βορειοδυτικά και μικρή σχετικά κλίση στην κοίτη του (η υψομετρική διαφορά στα 10 km του μήκους του είναι 250m).

Κοντά στο χωριό Κουκούλι στο βασικό ρέμα, το οποίο διέρχεται το φαράγγι, έρχεται να ενωθεί το Σκαμνελιώτικο ρέμα με κατεύθυνση γενικά από ανατολικά προς τα δυτικά. Γύρω από τα δύο αυτά ρέματα υπάρχουν μερικά από τα γραφικότερα Ζαγοροχώρια: όπως το Σκαμνέλι, το Τσεπέλοβο, το Βραδέτο, το Κεπέσοβο, το Κουκούλι, οι Κήποι, η Βίτσα και το Μονοδένδρι.

Αφετηρία για τη διάσχιση του Βίκου μπορεί να αποτελέσει το τελευταίο αυτό χωριό, το οποίο είναι ένας από τους πιο όμορφους παραδοσιακούς οικισμούς της χώρας που διατηρείται σχεδόν ανέγγιχτος. Τα καλντερίμια και τα σπίτια από την γκρίζα πέτρα της περιοχής δένουν αρμονικά με το φυσικό περιβάλλον.

Στο Μονοδένδρι όπως και στη Βίτσα υπάρχουν παραδοσιακοί ξενώνες. Το Μονοδένδρι απέχει από τα Γιάννενα 39km και βρίσκεται σε υψόμετρο 1100m περίπου. Το μόνο πρόβλημα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες είναι η έλλειψη τρεχούμενου νερού.

Άξια προσοχής είναι η εκκλησία του Αγίου Αθανασίου μέσα στο χωριό και το αναστηλωμένο και έρημο πλέον μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής, το οποίο είναι χτισμένο 10' έξω από το χωριό, εκεί που αρχίζει το φαράγγι του Βίκου.

Στο ίδιο περίπου υψόμετρο με το μοναστήρι, ένα μονοπάτι σκαμμένο κυριολεκτικά στα βράχια του φαραγγιού οδηγεί βορινά παράλληλα με το φαράγγι, σε μια σπηλιά, όπου κρύβονταν οι κλέφτες και οι κάτοικοι του χωριού, σε δύσκολες περιόδους. Εκεί υπάρχει μια ξύλινη πόρτα, την οποία χρησιμοποιούσαν για να κλείνει το μονοπάτι. Από την κάτω πλευρά του μονοπατιού, οι πλαγιές του Στούρου οδηγούν απότομα προς την κοίτη του φαραγγιού.

Από το μονοπάτι αυτό η θέα του φαραγγιού είναι σχετικά περιορισμένη. Σε απόσταση 3km βορινά του χωριού, ο δρόμος οδηγεί στην τοποθεσία Οξιά, στο Μπαλκόνι του Βίκου. Από εκεί η θέα είναι εκπληκτική, καθώς αποκαλύπτει ολόκληρο σχεδόν το φαράγγι του Βίκου.

Λίγο πριν από το μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής ένα απότομο μονοπάτι οδηγεί σε 40' στο φαράγγι. Ο ξεροπόταμος, το ρέμα του Βίκου, γεμίζει νερό κατά τη διάρκεια του χειμώνα και της άνοιξης, με αποτέλεσμα η διάβασή του να καθίσταται, αν όχι αδύνατη, πολύ προβληματική. Η εποχή από τον Ιούλιο ως τον Οκτώβριο είναι συνήθως η πιο κατάλληλη για τη διάσχιση του φαραγγιού του Βίκου.

Το μονοπάτι οδηγεί μετά από πορεία 2 ωρών στο μέσο περίπου του φαραγγιού. Εκεί ένα άλλο φαράγγι, το οποίο έρχεται από τα βορειοανατολικά, ενώνεται με το Βίκο. Το ρέμα Κλήμα, το οποίο διασχίζει το φαράγγι που φθάνει από την τοποθεσία Μέγας Λάκκος του οροπέδιου της Γκαμήλας, έχει τρεχούμενα νερά και κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Σύμφωνα με τους ντόπιους αποτελεί περιοχή στην οποία βρίσκουν καταφύγιο αρκούδες.

Κατηφορίζοντας το βασικό φαράγγι, το μονοπάτι οδηγεί μετά από πορεία 1:30' ωρών στο εικονοστάσι της Αγίας Τριάδας. Εκεί υπάρχει ένα μικρό πηγάδι με νερό.

Μετά το εικονοστάσι το τοπίο ημερεύει, καθώς τα τοιχώματα του φαραγγιού απομακρύνονται το ένα από το άλλο και το μονοπάτι οδηγεί μετά από πορεία 1:30' ωρών στις πηγές του Βοϊδομάτη. Εκεί, σε υψόμετρο περίπου 450m, αποκαλύπτονται τα νερά από τα βράθρα Προβατίνα και Χάσμα του Έπους, τα οποία μαζεύει μέσα στα ασβεστολιθικά πετρώματά της η Αστράκα της Γκαμήλας. Ξαφνικά το νερό γεμίζει την ξερή κούπη και κυλά να συναντήσει τον ποταμό Αώο.

Το ποτάμι ονομάστηκε Βοϊδομάτης μάλλον από τη σλαβική λέξη Βόδα που σημαίνει νερό. Ένα μονοπάτι στη δυτική όχθη οδηγεί σε 1 ώρα περίπου στο χωριό Βίκος. Ένα άλλο μονοπάτι στην ανατολική όχθη ακριβώς πάνω από τις πηγές οδηγεί μετά από πορεία 2 ωρών στο χωριό Μικρό Πάπιγκο. Το τελευταίο αυτό χωριό όπως και το γειτονικό Μεγάλο Πάπιγκο και το αντικρινό Βίκος μπορούν να αποτελέσουν αφετηρία για αντίστροφο πέρασμα του φαραγγιού.

● **Διαδρομές από τα χωριά Βραδέτο, Τσεπέλοβο και Σκαμνέλι:** Τα τρία αυτά Ζαγοροχώρια με πιο μεγάλο το Τσεπέλοβο, βρίσκονται στις νότιες πλαγιές της Γκαμήλας και μπορούν να αποτελέσουν αφετηρίες για διαδρομές στην Γκαμήλα. Το Βραδέτο βρίσκεται σε υψόμετρο 1300m, ενώ το Τσεπέλοβο και το Σκαμνέλι βρίσκονται σε υψόμετρο 1000m και 1200m και απέχουν από τα Γιάννενα 51 και 54 km αντίστοιχα.

Το Τσεπέλοβο διαθέτει ξενώνες. Στα χωριά Σκαμνέλι και Βραδέτο υπάρχει δυνατότητα ανεύρεσης ενοικιαζόμενων δωματίων μετά από συνεννόηση.

Στην τοποθεσία Γυφτόκαμπος κοντά στις σαρακατσαναίικες στάνες υπάρχει ένα μικρό καφεενεδάκι, το οποίο μπορεί να αποτελέσει αφετηρία για διαδρομές χωρίς όμως δυνατότητες φιλοξενίας.

Από το Τσεπέλοβο το μονοπάτι οδηγεί με βορειοδυτική κατεύθυνση κοντά στην κορυφή Φυλάκιο ή Καζάρμα (1803m) μετά από πορεία 2 ωρών. Εκεί απαντάται ένα άλλο μονοπάτι που έρχεται από τα νοτιοδυτικά από το Βραδέτο μετά από πορεία 1:30' ωρών. Ανάμεσα στην κορυφή αυτή και την ψηλότερη κορυφή της Γκαμήλας, υπάρχει ο Μέγας Λάκκος και οι ομαλές πλαγιές που οδηγούν σε οποιαδήποτε από τις κορυφές επιλέξει ο ορειβάτης. Κατεβαίνοντας στο Μέγα Λάκκο και διερχόμενος την ομαλή πλαγιά της Αστράκας, ο ορειβάτης φθάνει στην κορυφή της μετά από πορεία 2:30' ωρών με κατεύθυνση βορειοδυτική.

Ακολουθώντας καθοδική πορεία προς το Μέγα Λάκκο και διερχόμενος γενικά την αριστερή όχθη του ρέματος, ο ορειβάτης φθάνει στη στάνη του Μηριούνη σε 2 ώρες περίπου με βορινή κατεύθυνση. Πέντε λεπτά βορινά της στάνης απαντάται το τελευταίο σημείο προμήθειας νερού προς την ψηλότερη κορυφή της Γκαμήλας που απέχει 2 ώρες περίπου με βορειοανατολική κατεύθυνση.

Η βασική κορυφογραμμή της Γκαμήλας έχει κατεύθυνση από τα βορειοδυτικά προς τα νοτιοδυτικά και έχει τις εξής κορυφές: Πλόσκος (2377m), Γκαμήλα (2497m), μερικές ανώνυμες δίπλα στην ψηλότερη κορυφή, Καρτερός (2478m), Μεγάλα Λιθάρια (2467m),

Τσούκα Ρόσσα (2377m) και Γκούρα ή Στόμα (2466m), οι οποίες είναι διατεταγμένες σχεδόν σε ευθεία γραμμή. Το πέτρινο αυτό τείχος, μήκους 10km περίπου, διαθέτει δυο περάσματα από τις νότιες πλαγιές στις βορινές. Το ένα βρίσκεται ανάμεσα στην κορυφή Καρτερός (2478m) και στις ψηλότερες κορυφές της Γκαμήλας (2497m) σε υψόμετρο 2350m περίπου κι απέχει σχεδόν 2 ώρες από τη στάνη του Μηριούνη. Το διάσελο του Καρτερού, αποτελεί χαρακτηριστικό σημείο της διαδρομής από το χωριό Βρυσσώρι.

Το άλλο βρίσκεται ανάμεσα στις κορυφές Τσούκα Ρόσσα (2377m) και Μεγάλα Λιθάρια (2467m), σε υψόμετρο περίπου 2350m Το διάσελο αυτό, είναι προσιτό ευκολότερα από το Σκαμνέλι. Από εκεί, με βορινή κατεύθυνση, ο ορειβάτης φθάνει στην κοιλάδα της Γκούρας, σε 3 ώρες περίπου, όπου υπάρχει νερό. Μετά από πορεία ακόμα 1 ώρας ο ορειβάτης φθάνει στο διάσελο, από το οποίο ακολουθώντας κατηφορική πορεία στα βορειοδυτικά ανάμεσα στην Τσούκα Ρόσσα και στις κορυφές Μεγάλα Λιθάρια και Καρτερός, συναντά το μονοπάτι, το οποίο ανεβαίνει από το Βρυσσώρι.

Δυο χιλιόμετρα βορινά της τοποθεσίας Γυφτόκαμπος -όπου απαντάται ένας οικισμός Σαρακατσαναίων που καλύπτει τις ανάγκες των ετήσιων συγκεντρώσεών τους- στην ανατολική πλευρά της Γκαμήλας, ένας χαμηλός αυχένας (1250m) ενώνει τις πλαγιές της με μια ατέλειωτη σειρά χαμηλών βουνών που βρίσκονται ανάμεσα στον Αώο και στο Ζαγορίτικο ποτάμι και αποτελούν και αυτά τμήμα της Βόρειας Πίνδου.

Θα ήταν δυνατόν να τα διακρίνει κανείς ανάλογα με τις ψηλότερες κορυφές: Παζότα (1934m), Κουκουρούντζο (1785m), Τσούκα Ρόσσα ή Κοκκινόραχη (1987m), και Μεγάλη Μούρα (1637m). Είναι όμως προτιμότερο να θεωρηθούν σαν ενιαίος σχηματισμός, γεγονός που ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, καθώς στις πλαγιές τους βρίσκονται αρκετά από τα Ζαγοροχώρια.

Το παλιό δίκτυο μονοπατιών και οι σύγχρονοι δασικοί δρόμοι μαζί με τα πυκνά δάση, δημιουργούν ιδανικές συνθήκες για ατέλειωτες περιπλανήσεις από το ένα χωριό στο άλλο και αναβάσεις στις χαμηλές κορυφές. Κατά κανόνα, υπάρχουν μονοπάτια που κινούνται πάνω σε ράχες ή ενώνουν απευθείας τα χωριά με γεφύρια εξαιρετικής αρχιτεκτονικής, τα οποία με την πάροδο του χρόνου γίνονται πιο δύσβατα από τη βλάστηση.

Photo: T. Dassios

Κορυφογραμμή Μτσικέλι / Ridge of Mitsikeli

Photo: T. Dassios

Θέα από το βουνό Μιτσικέλι / Overview from mountain Mitsikeli

Photo: T. Dassios

Χωριό Βραδέτο / Vradeto village

Башд Алма - Та "Кайкочкит" мисити / Kipi village - "Kainqerko" bridge

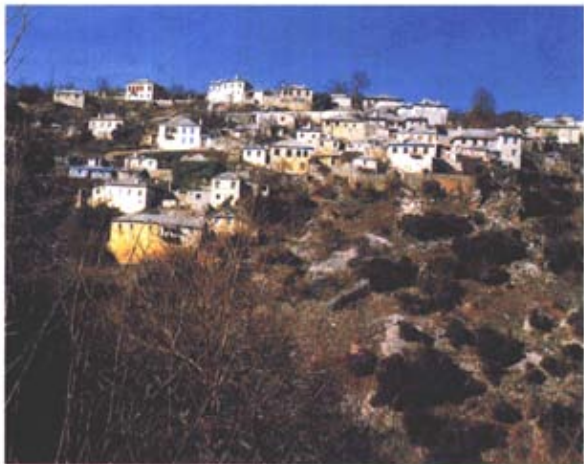

Photo: T. Dassios

Χωριό Βίτσα / Vitsa village

Photo: T. Dassois

Σαρακατσάνικη Καλύβα / Sarakatsani hut

ΕΟΤ- Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού	EOT-Greek National Tourism Organisation
Σύλλογοι	Associations
ΕΟΟΑ-Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας Αναρρίχησης	ΕΟΟΑ-Hellenic Federation of Mountaineering & Climbing
Ε.Ο.Σ. Παπίγκου	Mountaineering Club of Papingo
Ε.Ο.Σ. Ιωαννίνων	Mountaineering Club of Ioanina
Ε.Ο.Σ. Μετσόβου	Mountaineering Club of Metsovo
Χ.Ο.Σ. Γρεβενών	Mountaineering Club of Grevena
Χιονοδρομικά Κέντρα	Ski Center
Προφ. Ηλίας Μετσόβου	Profit Ilias of Metsovo
Μ. Τσιτίσας Μετσόβου	M Tositsas of Metsovo
Βασιλίτσας	Vassillitsa
Καταφύγια	Shelters
Αστράκας, (Γκαμήλα)	Astrakas (Gamila)
Μιτσικελίου	Mitsikeli
Μαυροβουνίου	Mavrovouni
Αετομηλίτσας	Aetomilitsas
Κόνιτσα	Konitsa
Δήμος Κόνιτσας	Municipality of Konitsa
Κέντρο Υγείας	Health Centre
ΚΤΕΛ	Bus station
Ιωάννινα	Ioanina
Νοσοκομείο	Hospital
ΚΤΕΛ	Bus station
Μέτσοβο	Metsovo
Δήμος Μετσόβου	Municipality of Metsovo
Κέντρο Υγείας	Health Centre
Γρεβενά	Grevena
Νοσοκομείο	Hospital of Grevena
ΚΤΕΛ	Bus station